

Vers gras in het rantsoen verhoogt het rendement

Meine en Anne Pieter Wienia verzetten de bakens en richten zich op maximaal melken

Een wending van 180 graden

Van een systeem met zo veel mogelijk onbeperkt weiden naar de koeien zo veel mogelijk binnen. De broers Meine en Anne Pieter Wienia bouwden in het Friese Oostrum een nieuwe stal en zetten zich schrap voor 2015: 'In dat jaar is het voor ons D-day.'

tekst **Tijmen van Zessen** videoimpressie www.veeteelt.nl

Meine en Anne Pieter Wienia

Ze vinden de grond te duur om er na 2015 nog een extensieve bedrijfsvoering op na te houden. Meine en Anne Pieter Wienia koersen aan op intensivering en een hogere benutting van de grond.

Aantal melkgevende koeien:	300
Aantal droge koeien:	45
Melkproductie nu:	2.000.000 kg
Grond:	190 hectare
Productie per koe:	7000 4,69 3,77
Tussenkalftijd:	370 dagen
Aantal melkgevende koeien v.a. 2015:	500
Melkproductie vanaf 2015:	4.000.000 kg
Doelstelling productie per koe:	9000 kg
Productiewijze:	voortaan overwegend op stal

Meine Wienia:
'Een hoge
gewasopbrengst
is met onbeperkte
weidegang lastiger
te realiseren'

Dit jaar kochten ze nog wat extra jongvee en de afgelopen jaren maakten ze veel gebruik van geseekt sperma. 'Inclusief jongvee hebben we nu 600 dieren. In 2015 gaan we los, dan is het voor ons D-day', glimlacht Meine Wienia (52) uit Oostrum. Samen met zijn broer Anne Pieter (42) nam hij dit jaar een fonkelnieuwe stal in gebruik, waar straks ruim 400 koeien in passen. Met een koppel droge koeien in de oude stallen verwachten de broers in het postquotumtijdperk 500 koeien te gaan melken.

Buffer voor 2015

Het bedrijf van Wienia omvat 190 hectare landbouwgrond, inclusief 50 hectare pachtgrond. In de jaren negentig kochten de Friese broers meer dan 120 hectare grond, waarmee een solide basis ontstond voor de huidige schaalprong. 'Grond is nooit goedkoop, maar als de rentelasten en de pacht dicht bij elkaar liggen, is het niet duur. En omdat we altijd hebben kunnen aflossen, bouwden we vermogen op. Dat vermogen is nu de buffer die ons in staat stelt om deze stap te zetten', vertelt Meine.

De melkveehouders investeerden bij elkaar twee miljoen euro in de stal, die afmetingen kent van 115 bij 38 meter. De investering betekent tegelijkertijd een omschakeling van strategie: van low input naar high input. Vóór de nieuwbouw volgde het extensieve bedrijf een strategie van lage kosten. De koeien kregen dag en nacht weidegang, zo veel mogelijk dagen van het jaar. De afkalfpiek lag in het voorjaar om zo optimaal te profiteren van

de voorjaarsgroei van het gras. Krachtvoer werd slechts mondjesmaat verstrekt en mais al helemaal niet. 'We hadden toen een kritieke melkprijs van zo'n 22 cent per liter en wisten dankzij goede gehalten juist een hoge melkprijs te realiseren', schetst Meine Wienia. In het najaar reikte de oudmelkte veestapel tot een vetgehalte van zo'n 5,30% en een eiwitgehalte van 4,20%. 'Maar dan gaven ze geen 22 kilo melk per koe meer hoor, deze winter hopen we de 25 kilo melk per koe vast te kunnen houden.'

De broers kozen er ruim vijftien jaar geleden al voor de veestapel te kruisen met andere rassen, met de doelstelling een koe te fokken die voldeed in de sobere bedrijfsvoering. Dat deden ze onder het motto: niet het systeem aanpassen aan de koe, maar de koe aan het systeem.

Hogere gewasopbrengst

Nu nemen de broers afstand van hun extreem lagekostenprincipe: voortaan opereren ze in een systeem met fors hogere kosten. Inclusief zonnepanelen, sleufsiel's en erfverharding gaat de kostprijs van de stal richting 5000 euro per koe. De totale financieringslast komt volgens de Wienia's uit op krap 20.000 euro per hectare. 'Voor ons is de kritieke grens dat we met een productie van twee miljoen kilo melk het allemaal net zo'n beetje kunnen trekken. Maar de opzet is een productie van vier miljoen kilo, dan daalt de financiering per kilo melk onder de euro.'

Meine Wienia legt uit dat de nieuwbouw een noodzakelijke ontwikkeling was; in de oude stal was de overbezetting fors en

Wienia wijzigt met nieuwbouw zijn strategie van onbeperkt weiden naar overwegend opstallen

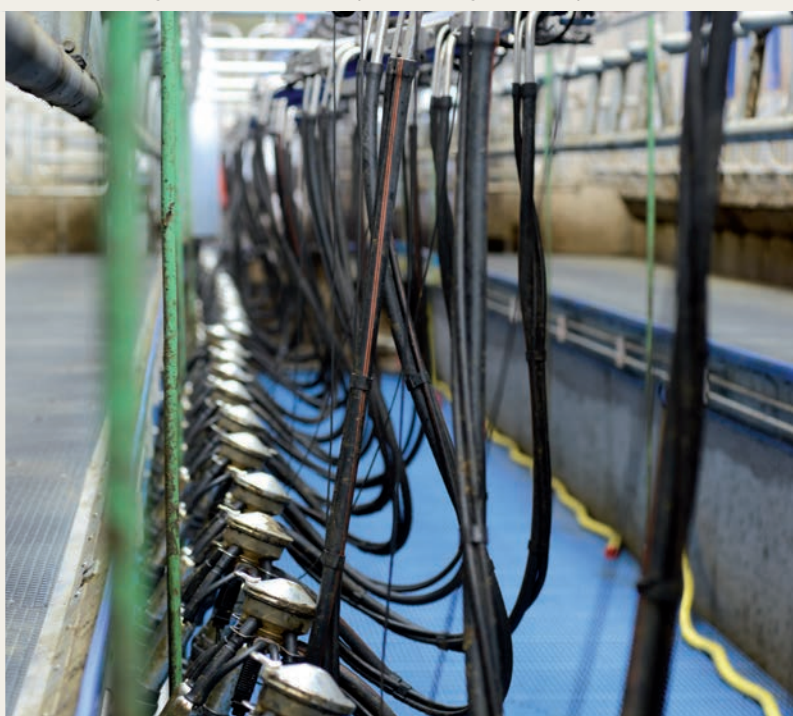

Voeren zonder te mengen werkt eenvoudig en snel

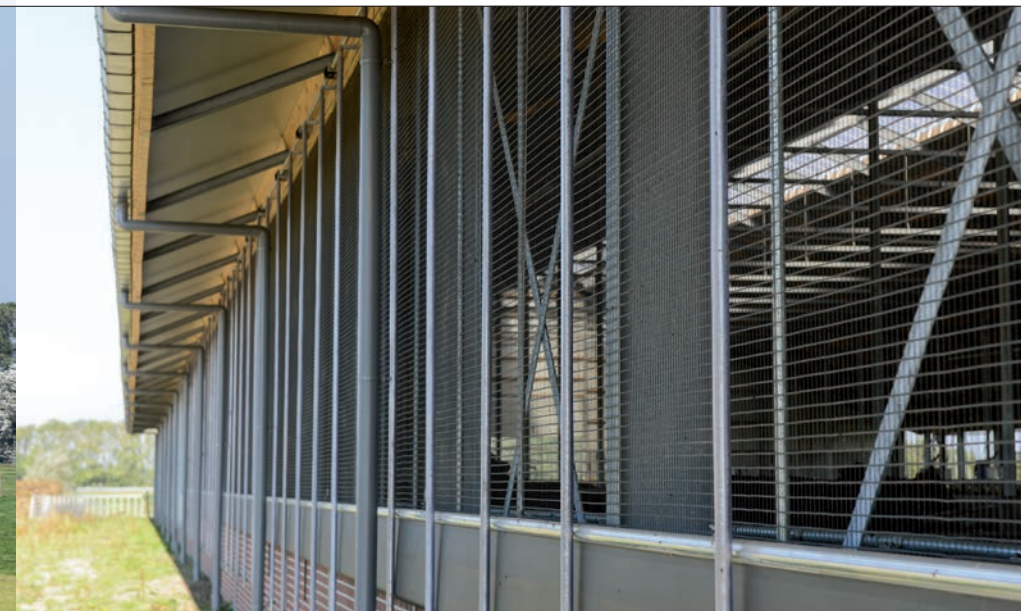

Vierhonderd zonnepanelen maken het bedrijf energieneutraal

Vlot werken met elektrisch bedienbare klauwverzorgingsbox

De 2 x 32 swingovermelkstal heeft aparte leiding voor dumpmelk

Klimaatbeheersing via automatisch ventilatiesysteem

het comfort voor de koe liet te wensen over. Er moest een keer iets gebeuren en het beste moment daarvoor was vlak voor 2015, zo redeneert hij.

Toch dringt zich de vraag op of het rendement niet hoger zou zijn bij een voortzetting van de lagekostenstrategie, in een goedkopere stal met onbeperkte weidegang. 'Een hoge gewasopbrengst van de grond is met weiden lastiger te realiseren. De mineralenbenutting is bij weidegang gewoon lager, de mogelijkheden om de productie van het gewas met mest te sturen zijn beperkter. En dat is na 2015 juist belangrijk: zo veel mogelijk voer van eigen grond zien te winnen. We gaan ervan uit dat we de koeien binnenhouden, maar overwegen nog om beperkt te blijven weiden, ik noem het dan marktconform weiden, maximaal 6 uur per dag en

120 dagen per jaar', stelt Meine Wienia met een knipoog naar de weidepremie van FrieslandCampina.

Zijn broer Anne Pieter knikt: 'Weiden is lijden zeg ik weleens, drie maanden in het jaar werkt het mooi, de rest van het seizoen is het afzien. Met summerfeeding en zomerstalvoeding ontstaan weliswaar meer arbeidspieken, maar weidegang vergt dagelijks terugkerende arbeid.' De broers zeggen te koersen op een meer akkerbouwmatige manier van grasproductie, voor weidegang vinden ze de grond te duur.

Graaskoeien op stal

En de koe? De huidige veestapel past in een systeem van onbeperkte weidegang, de kruislingen zijn typische graaskoeien die met een sober rantsoen jaarlijks 7000

kilo melk produceren. Kunnen die koeien overweg met een systeem waarbij de koeien op stal gevoerd worden? 'We zullen het rantsoen geleidelijk moeten aanpassen', stelt Meine. 'Met mais blijven we voorzichtig. Voeren we onze koeien straks vier kilo maismeel, dan zijn we binnen een jaar vleesveehouder. Daarom kiezen we ook niet voor tmr, maar voor individuele krachtvoerverstrekking. Dit type koe moet je schraal houden.'

Wienia voert de koeien met een voerdo-seerwagen en voert naast graskuil inmiddels perspulp. Op dit moment krijgen de koeien ook nog vers gras bijgevoerd. Het rantsoen is gebaseerd op 17 kilo melk per koe, aanvullend krachtvoer krijgen de dieren uit de vijftien krachtvoerautomaten en in de melkstal.

Minder uitval door kruisen

In het huidige stiergebruik leggen de melkveehouders meer accent op melkproductievererving. Een koe moet je aanpassen aan het systeem, niet andersom, stelt Meine. 'Binnen de holsteinstieren kies ik voor O Manachtige stieren die melkproductie combineren met goede cijfers voor gezondheidskenmerken. Nu gebruik ik bijvoorbeeld Stello.' Ondanks zijn keuze voor high input, high output gaat Wienia niet terug naar volledig holstein. 'We kiezen voor meer melk, maar wel met behoud van de voordelen van het kruisen. Dan denk ik aan vruchtbaarheid, robuustheid en levensduur. We hebben met rassen als brown swiss en Zweeds roodbont een heel makkelijke koe gefokt. Onder de huidige vaarzen hebben we nauwelijks uitval.' Dat was in het verleden met zuiver holstein wel an-

Rick Hoksbergen: 'Geen slechte stap, wel vers gras blijven voeren'

De strategie van maximaal weiden pakte goed uit bij Meine en Anne Pieter Wienia. Met lage kosten en een niet al te hoge productie wisten de broers

altijd financieel sterke resultaten te behalen, zo weet hun adviseur Rick Hoksbergen te vertellen.

Ligt de koerswijziging naar overwegend opstallen en een kapitaalintensieve bedrijfsvoering dan wel voor de hand? 'Zolang de broers het voeren van vers gras erin houden, vind ik het geen slechte keuze. Deze zomer hebben we de inko-

mensverschillen tussen summerfeeding, weiden en zomerstalvoeren op een rij gezet. Het blijkt dat bedrijven die zomerstalvoeren per arbeidskracht 8500 euro meer inkomen realiseren dan bedrijven die summerfeeding toepassen.'

Net als Wienia zelf relateert de adviseur van Alfa Accountants de sterke bedrijfsresultaten van voor de nieuwbouw. 'De stal was structureel overbezet, dat moest wel een keer anders. Maar de broers wisten met hun wijze van ondernemen wel goed om te gaan met de overbezetting. Dankzij de afkalfpiek in het voorjaar waren de kosten laag en is er in die jaren wel een buffer aangelegd.' Een sterk punt in het bedrijf van Wienia is volgens Hoksbergen de ontspannen ma-

nier van werken: een aanpak op hoofdlijnen en niet te veel focus op details. 'Op die wijze verzetten ze veel werk.'

Met de nieuwbouw schuift de strategie op van low input naar high input. De productie per koe zal moeten stijgen om de gestegen kostprijs te dragen. Lukt dat met de huidige veestapel? 'Met kruislingen moet een productie van 9000 kilo melk haalbaar zijn. Een veel hogere productie is ook niet wenselijk, dat brengt te veel kosten met zich mee.'

Hoksbergen noemt ook niet-economische redenen voor de gewijzigde strategie. De persoonlijke voorkeur van Anne Pieter neigt meer naar high tech en hij is ook degene die, zoals het nu lijkt, de meeste kans maakt op een opvolger.

Met onder meer een emissiearme vloer voldoet de stal aan de Maatlat Duurzame Veehouderij

Wienia gebruikt op dit moment holstein-, brown swiss- en Belgisch-witblauwstieren

Via een chip in het oor worden de koeien herkend in de krachtvoercomputer

Natuurlijk dekkende stieren houden de tussenkalf tijd op 370 dagen

Opklapbare oversteekplaats zonder hoogteverschillen

ders, herinnert Meine zich nog goed. Dan viel soms twintig procent van de vaarzen uit. 'De zuivere holsteinkoe geeft heel veel melk, maar valt ook sneller uit. Het streven is nu een koe te fokken van zo'n 9000 kilo melk per lactatie.'

Zo overtuigd als de broers zijn van het nut van kruisen, zo flexibel zijn ze in de manier van kruisen. Een paringsplan is niet nodig, Meine Wienia kijkt naar de koe en kiest op gevoel voor holstein, brown swiss of Belgisch witblauw. Van elk ras heeft hij van één stier sperma in het vat.

De tussenkalf tijd op het bedrijf ligt stevast rond de 370 dagen. Om de tussenkalf tijd in de hand te houden, insemineren de melkveehouders in blokken van zes weken. Dat wil zeggen zes weken insemineren, afgewisseld met zes weken een eigen stier erbij. En met eigen stier bedoelt Wienia ook echt een eigen stier, want hij koopt geen stieren meer aan. 'De beste dieren uit de eigen veestapel hebben bewezen zich in ons systeem te kunnen handhaven. Uit die dieren wil ik dan ook het liefst een stiertje fokken.' Op dit moment staat er uit een koe met 135 lactatiewaarde een stiertje van de Zweedse stier Peterslund klaar om te gaan dekken.

Drie man, vijfhonderd koeien

In de bedrijfsvoering in Oostrum staat gemak centraal. Fokken met een eigen stier, voeren met een blokkendoseerwagen en melken in een 2 x 32 stands-swingovermelkstal. Het leidt ertoe dat er veel werk verzet kan worden met relatief weinig vreemd personeel. Op het bedrijf loopt slechts één externe medewerker, die nu 32 uur in dienst is. Meine Wienia: 'Straks kunnen we met drie man vijfhonderd koeien aan; één voert, twee melken er en

dan zijn we per melkbeurt 2,5 uur bezig.' De broers willen het bedrijf zo veel mogelijk met eigen arbeid rondzetten, inclusief insemineren, klauwverzorgen en het leeuwendeel van het landwerk. Meine: 'Gemak is ons sterke en ons zwakke punt tegelijk. Doordat we flexibel zijn, kunnen we snel veranderen van aanpak. Maar in de nieuwe opzet moet wel meer structuur komen. We gaan meer werken met protocollen; werkzaamheden als klauwbekappen en insemineren moeten we plannen op vaste dagen en tijdstippen.'

In de inrichting van de stal stond gemak ook centraal. Zo werd er niet gekozen voor bewerkelijke diepstrooiselboxen en staat er een elektrisch bediende klauwverzorgingsbox. 'Die kostte me 4000 euro, maar ik had het jaren eerder moeten doen. Je spaart er een rug mee', knikt Meine Wienia richting het apparaat. Verder ligt er een verdiepte oversteekplaats in de voergang, waardoor de koeien zonder opstap kunnen oversteken richting melkstal. Voor de koeherkenning in de melkstal en krachtvoerbox hebben de koeien een chip in het oormerk. De stal is gebouwd volgens de Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV) en is daarom voorzien van emissiearme vloer, isolatie en een automatisch ventilatiegordijn.

Uit oogpunt van kostenbesparing kozen de melkveehouders ervoor de stal energieneutraal uit te voeren. Er ligt voor 100.000 euro aan zonnepanelen op het dak, er brandt ledverlichting in de stal en de warmte van het reinigingswater wordt via warmteterugwinning herbenut.

Mest naar akkerbouwers

De broers Wienia zijn zichtbaar in hun sas met de nieuwe situatie op hun bedrijf. 'Stap a is gezet,' zegt Anne Pieter, 'stap b is het voltooien van het plan om die vier miljoen liter te melken.' Er is volgens de broers in Friesland voldoende ruimte voor extra melk. 'Het is niet voor niets dat hier extra zuivelfabrieken gebouwd worden. Wij kunnen de mest hier redelijk makkelijk kwijt aan de akkerbouwers langs de waddenkust. Een derde van onze mest gaat daar straks naartoe.'

En het ruwvoer dan? Meine: 'Als je ziet hoeveel geld Nederlanders in het verleden in quatum gestopt hebben, dan is er zeker tien tot vijftien cent per liter melk ruimte om voer te kopen en mest af te zetten. Stel dat de biovergisters in Duitsland dichtgaan – want die blijken ook niet echt duurzaam te zijn – dan kopen de Nederlanders de mais gewoon in Duitsland en kan er in Friesland zo drie miljard meer gemolken worden. Als het ergens kan in Nederland, dan kan het hier.' |